

Юридична деонтологія

Укладач: доцент кафедри підприємництва і права, к. ю. н., доцент Осташова В.О.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності 081 «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань щодо юридичної теорії, юридичної практики та система моральних вимог, що складають етикет професійної діяльності юристів.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення дисципліни «Юридична деонтологія» базується на знаннях, отриманих при вивченні навчальних дисциплін «Університетська освіта», «Філософія», «Конституційне право України», «Теорія держави і права», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн».

Знання набуті під час вивчення навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» можуть бути використані при вивченні наступних навчальних дисциплін: «Судові та правоохоронні органи», «Адвокатура в Україні», «Нотаріат в Україні», «Юридична психологія», «Юридична конфліктологія», «Ораторське мистецтво».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є розкриття соціально-нормативного змісту професійної діяльності юриста, її принципів, особливостей та ролі в житті суспільства і держави; характеристика її минулого, сьогодення і тенденцій подальшого розвитку.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є визначення ролі та призначення юридичної діяльності в структурі соціальної діяльності; висвітлення соціального призначення юристів на сучасному етапі реформування державних інститутів, а також підвищення авторитету юридичної професії; формулювання загальнотеоретичної моделі юриста високого рівня кваліфікації, враховуючи всю сукупність вимог професійного, особистого характеру, з врахуванням досвіду іноземних держав; прогнозування тенденцій розвитку юридичної науки, визначення необхідних змін щодо системи кваліфікаційних вимог в межах конкретних юридичних спеціальностей; вироблення практичних рекомендацій для вирішення проблем правової діяльності, що безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки, правової культури працівника, його морального обліку в цілому; надання організаційно-методичної допомоги здобувачам вищої освіти-юристам на первинному етапі навчання, підготовка їх до ґрунтовного засвоєння матеріалу, формування особистих уявлень стосовно юридичної теорії та юридичної практики; формування стійкої системи знань щодо морального образу юриста, як елемента особистої культури, бази для подальшого формування правової свідомості особи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- основні тенденції розвитку юридичної деонтології, правові явища, культурологічні концепції у праві, місце і роль юриста у суспільстві;
- зміст юридичної деонтології, її принципи, функції та компоненти; співвідношення юридичної деонтології з правничою етикою та професійною культурою юриста; мотиви виникнення внутрішнього імперативу службового обов'язку; чинники та фактори, які визначають модель сучасного юриста;
- вимоги, які ставляться до особи юриста в незалежній демократичній Україні, причини неправомірної поведінки юристів, проблеми створення професійно-етичного кодексу юриста, ставлення громадськості до юристів.

вміння:

- реалізувати вимоги держави щодо формування у юристів високої професійної культури, на основі здобутих теоретичних знань висловлювати свої думки, почуття, погляди на різні поставленні проблеми під час вивчення курсу, полемізувати та здійснювати пошукову роботу при вирішенні тих чи інших питань дисципліни;
- готувати наукові повідомлення та реферати, формувати власну точку зору в юридичній деонтології;
- формувати власну точку зору і внутрішнє переконання професійного світобачення юриста, впроваджувати на принципі правового почуття духовний зміст законів та інших нормативно правових документів у практику, виділяти в правових та не правових явищах внутрішній і зовнішній імператив службового обов'язку.

способи мислення:

- формування суджень – форми мислинневого відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у сфері професійної юридичної діяльності;
- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері професійної юридичної діяльності, доведення її або заперечення;
- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень у сфері професійної юридичної діяльності нового;
- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах юридичної науки в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- високий рівень оперування професійною юридичною термінологією;
- здатність використовувати правові знання, вміння та навички в професійній діяльності;
- готовність до правового самовиховання впродовж життя;
- спроможність концентрувати та ефективно використовувати для вирішення нестандартних задач професійної діяльності знання і вміння у сфері права;
- здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між правовими явищами;
- глибока переконаність у необхідності правомірної поведінки, усвідомлення цінності права та іншої людини;
- сформованість поваги до права як цінності громадянського суспільства, високого рівня правової культури і правосвідомості.

морально-етичні цінності:

- сформувати уявлення про моральні цінності людини;
- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних

цінностей у житті людини;

- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;
- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;
- виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Юридична деонтологія: історія та сучасність

Історичний аспект становлення системи деонтологічних знань. Виникнення деонтології як науки. Становлення та розвиток юридичної деонтології. Поняття та загальна характеристика науки «юридична деонтологія». Предмет наукового дослідження. Роль юридичної деонтології в системі гуманітарних наук. Соціальне значення юридичних деонтологічних знань. Завдання науки «юридична деонтологія». Юридична деонтологія як навчальна дисципліна.

Тема 2. Загальна характеристика юридичної діяльності

Методологічні підходи до розуміння (вивчення) юридичної діяльності. Юридична діяльність як різновид соціальної діяльності. Основні риси, що характеризують юридичну діяльність. Зміст юридичної діяльності. Види юридичної діяльності. Правові дії та юридична діяльність. Юридична діяльність та професійна діяльність юристів. Професія юриста. Система юридичної діяльності. Внесок римських юристів у світову юридичну теорію та юридичну практику. Тенденції розвитку юридичної діяльності.

Тема 3. Загальна характеристика юридичної наукової діяльності

Поняття юридичної науки та її структура. Функції юридичної науки. Зміст та структура юридичної науки. Рівні розвинутості систем юридичних наукових знань. Об'єкт та предмет юриспруденції. Методологія юриспруденції. Поняття та зміст світогляду, типу юридичного наукового мислення, юридичної наукової парадигми. Методологічні підходи юриспруденції. Методи юриспруденції: види та зміст. Загальні методи. Загальнонаукові методи. Конкретно-наукові методи юриспруденції. Філософські методи. Спеціально-наукові методи юридичних наукових дисциплін. Юриспруденція як система юридичних наук. Загальна характеристика видів юридичних наукових дисциплін. Юридичні науки теоретичного й історичного профілю. Галузеві або нормативні юридичні наукові дисципліни. Спеціальні або прикладні юридичні наукові дисципліни. Перспективи розвитку юриспруденції.

Тема 4. Юридична навчальна діяльність

Система вищої юридичної освіти в Україні. Основні засади освіти в Україні. Основні характеристики системи і структури юридичної освіти. Основні шляхи удосконалення вищої юридичної освіти в Україні. Особливості правової освіти в Україні. Суб'єкти освітньої діяльності. Діяльність юридичних клінік. Правове самовиховання.

Тема 5. Юридична практична діяльність

Поняття та загальна характеристика юридичної практичної діяльності. Основні ознаки юридичної практичної діяльності. Професіоналізм юридичної практичної діяльності. Незалежність юридичної практичної діяльності. Компетентність юридичної практичної діяльності. Повага та непорушення прав, свобод та законних

інтересів інших суб'єктів. Конфліктність юридичної практичної діяльності. Інформативність юридичної практичної діяльності. Гласність юридичної практичної діяльності. Чесність, порядність та щирість у веденні юридичної справи. Принципи, завдання та функції юридичної практичної діяльності. Основні дії юридичної практичної діяльності. Ведення юридичної справи. Тлумачення правових текстів. Консультування з правових питань. Представництво юристом інтересів суб'єкта права.

Тема 6. Професійна культура юриста

Духовна культура юриста. Національна культура юриста. Політична культура юриста. Моральна культура юриста. Правова культура юриста. Психологічна культура юриста. Інтелектуальна культура юриста. Культура підсвідомості юриста. Емоційна культура юриста. Педагогічна культура юриста. Естетична культура юриста. Вимоги до дизайну та ергономіки в юридичних установах. Естетичні вимоги до оформлення правових документів. Інформаційна культура юриста. Економічна культура юриста. «Акторська» культура юриста. Зовнішня культура юриста. Причини професійної деформації працівників юридичної сфери. Фактори формування професійної свідомості та культури юристів.

Тема 7. Характеристика окремих видів юридичної практичної діяльності

Суддівська діяльність. Прокурорська діяльність. Слідча діяльність. Адвокатська діяльність. Нотаріальна діяльність. Юридична консультативна діяльність. Юридична виконавча діяльність.

3. Рекомендована література

1. Бризгалов І. В. Юридична деонтологія: Короткий курс лекцій / І. В. Бризгалов. – 3-тє вид. – К. : МАУП, 2003. – 48 с.
2. Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія: Основи юридичної деонтології : [навч. посіб.] / Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. – К. : Знання, 2005. – 655. с.
3. Молдован В. В. Юридична деонтологія : [навч. посіб.] / Молдован В. В., Молдован А. В. – К., 2010. – 128 с.
4. Скакун О. Ф. Юридична деонтологія : [підручник] / О. Ф. Скакун, Н. І. Овчаренко; Під ред. проф. Скакун О. Ф. – Х. : Основа, 1999. – 280 с.
5. Сливка С. С. Юридична деонтологія : Підручник / С. С. Сливка. – Вид. 3-є, пере-роб. і доп. – К. : Атіка, 2008. – 296 с.
6. Юридична деонтологія : [підручник] / Ткаченко Д. В., Погребняк С. П., Лук'янов Д. В. та ін. ; За ред. В. Д. Ткаченка. – Х. : Одісей, 2006. – 256 с.